

บทที่ 4

การเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนไทย : ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมือง

ในบทนี้ต้องการทำความเข้าใจถึงความโน้มเอียงทางการเมืองพื้นฐาน 2 ประเภท ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและความสนับสนุนต่อระบบการเมือง คือ ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) และความไว้วางใจทางการเมือง (political trust)

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ในการวิจัยนี้ได้สร้างแบบวัดความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในรูปแบบของ rating scale แบบ Likert โดยให้ผู้ตอบเลือกว่าเห็นด้วยกับข้อความที่สร้างขึ้นในแบบสอบถามนั้นมากน้อยเพียงใด คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การสร้างข้อความนั้นได้คัดแปลงบางส่วนมาจากแบบวัดสมรรถนะทางการเมืองของ Survey Research Center ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับเด็กในสหรัฐฯ และจากการวิจัยของเควิต อีสตันและแจค เคนนิส เรื่อง The Child's Acquisition of Regime Norm : Political Efficacy โดยมุ่งให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง เช่น ความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถที่จะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในกระบวนการทางการเมือง ความเชื่อว่รัฐบาลต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ความรู้สึกที่ตนเองเข้าใจการทำงานของกระบวนการทางการเมือง ตลอดจนความรู้สึกว่ามีช่องทางที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองอย่างพอเพียง¹

---

¹การนิยามเชิงปฏิบัติการนี้ ได้ใช้แนวความคิดของ David Easton and Jack Dennis, "The Child's Acquisition of Regime Norm : Political Efficacy"

ข้อความที่ใช้แบบวัเคราะห์ความรู้อีกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในการวิจัยนี้ มีดังนี้

1. ประชาชนธรรมดาอย่างข้าพเจ้าไม่มีสิทธิมีเสียงที่จะไปกำหนดได้ว่ารัฐบาลควรทำอะไร
2. ก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจทำอะไรลงไปจะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ
3. ผู้นำในรัฐบาลเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่กว่าบุคคลทั่วไปยอมไม่สนใจต่อบุคคลธรรมดาเช่นข้าพเจ้า
4. กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นเรื่องสำคัญและอยู่ในความรับผิดชอบของเราด้วย
5. เรื่องของการเมืองเป็นเรื่องที่สับสนวุ่นวาย จนข้าพเจ้าไม่สามารถเข้าใจได้ว่ารัฐบาลทำงานกันอย่างไร และทำอะไรกันอยู่
6. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีการเดียวเท่านั้นที่เราจะสามารถมีสิทธิมีเสียงให้รัฐบาลต้องรับฟัง
7. เรื่องของการเมืองก็เหมือนกับเรื่องลมฟ้าอากาศที่คนธรรมดาไม่สามารถไปกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงอะไรได้
8. ข้าพเจ้าคิดว่า มีวิธีการที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของข้าพเจ้าให้รัฐบาลหรือทางราชการทราบหรือรับฟังได้

ข้อความที่ 4 และ 7 เป็นการทดสอบความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมือง ข้อความที่ 2 และ 3 จะเกี่ยวกับความเชื่อว่ารัฐบาลต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ข้อความที่ 5 ไขว้ความรู้สึกว่าตนเองเข้าใจการทำงานของกระบวนการทางการเมือง และข้อความที่ 6 และ 8 ไขว้ความรู้สึกว่ามีช่องทางที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองอย่างพอเพียง

ในการพิจารณาระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความที่ 2, 4 และ 8 และตอบว่าไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความที่ 1, 3, 5, 6 และ 7 ถือว่า แสดงถึงการมีความรู้สึก มีประสิทธิภาพทางการเมืองในระดับสูง โดยให้คะแนนในแต่ละข้อความจาก 1 ถึง 5 จากคำตอบ ที่แสดงถึงระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำสุดไปถึงระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมืองสูงสุด เพื่อคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิต และรวมคะแนนที่แต่ละคนได้รับเพื่อจัดกลุ่ม คะแนนเป็นกลุ่มที่มีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูง กลาง และต่ำ

ตารางที่ 13

ระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย

ข้อ	ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย
1.	ประชาชนธรรมดาอย่างข้าพเจ้าไม่มีสิทธิ์มีเสียงที่จะไปกำหนดได้ว่า รัฐบาลควรทำอะไร	3.842
2.	ก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจทำอะไรลงไปจะต้องคำนึงถึงความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ	4.058
3.	ผู้นำในรัฐบาลเป็นผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่มากกว่าบุคคลทั่วไปยอมไม่สนใจต่อ บุคคลธรรมดาเช่นข้าพเจ้า	3.664
4.	กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นเรื่องสำคัญและอยู่ในความ รับผิดชอบของเราด้วย	2.641
5.	เรื่องของการเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่สับสนวุ่นวายจนข้าพเจ้า ไม่สามารถเข้าใจได้ว่ารัฐบาลทำงานกันอย่างไร และทำอะไรกันอยู่	3.740
6.	การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีการเดียวเท่านั้นที่เราสามารถ มีสิทธิ์มีเสียงให้รัฐบาลต้องรับฟัง	2.741
7.	เรื่องของการเมืองก็เหมือนกับเรื่องลมฟ้าอากาศที่คนธรรมดา ไม่สามารถไปกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงอะไรได้	3.080
8.	ข้าพเจ้าคิดว่ามีวิธีการที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการ ของข้าพเจ้าให้รัฐบาลหรือทางราชการทราบและรับฟังได้	3.637
	เฉลี่ย	3.426

เมื่อพิจารณาระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครโดยส่วนรวมจากคะแนนเฉลี่ย พบว่า คะแนนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.426 และเมื่อรวมคะแนนเพื่อแยกเป็นกลุ่มที่มีระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองสูง กลาง และต่ำ พบว่า ร้อยละ 48.40 มีระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองสูง ร้อยละ 44.03 อยู่ในกลุ่มที่มีระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองปานกลาง ส่วนผู้ที่มีการรับรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำมีเพียงร้อยละ 7.57 เท่านั้น

ตารางที่ 14

ระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนจำแนกตามเพศ

เพศ	ระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ชาย	47.31 (202)	45.67 (195)	7.02 (30)	100 (427)	3.389
หญิง	50.0 (175)	41.71 (146)	8.29 (29)	100 (350)	3.4711
เฉลี่ย	48.52 (377)	43.89 (341)	7.59 (59)	100 (777)	3.426

degree of freedom = 2

observed chi - square = 1.375

expected chi-square ที่ระดับความนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 5.991
cc. = 0.0419

ถ้าพิจารณาระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง โดยจำแนกตามเพศของนักเรียน จะพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองใกล้เคียงกัน โดยคะแนนเฉลี่ย 3.787 และ 3.4711 ตามลำดับ ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง นักเรียนชายร้อยละ 47.31 และนักเรียนหญิงร้อยละ 50.0

จัดอยู่ในกลุ่มที่มีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูง และร้อยละ 45.67 ของนักเรียนชาย และร้อยละ 41.71 ของนักเรียนหญิง อยู่ในกลุ่มที่มีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองปานกลาง

เมื่อทำการทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ก็ยืนยันว่า เพศของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15

ระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนจำแนกตามชั้นเรียน

ชั้นเรียน	ระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ม.1	35.55 (48)	55.55 (75)	8.89 (12)	99.99 (135)	3.3106
ม.2	38.21 (47)	53.66 (66)	8.13 (10)	100 (123)	3.353
ม.3	47.13 (41)	41.38 (36)	11.49 (10)	100 (87)	3.448
ม.ศ.3	51.87 (111)	42.06 (90)	6.07 (13)	100 (214)	3.2811
ม.ศ.4	57.84 (59)	34.32 (35)	7.84 (8)	100 (102)	3.63
ม.ศ.5	60.17 (71)	34.75 (41)	5.08 (6)	100 (118)	3.627
เฉลี่ย	48.40 (377)	24.02 (343)	7.58 (59)	100 (779)	3.426

degree of freedom = 10

observed chi-square = 24.194

expected chi - square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 18.307

cc. = 0.1735

จากตารางที่ 15 พบว่า นักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันจะมีระดับความรู้สึก
มีประสิทธิภาพทางการเมืองที่แตกต่างกันไปด้วย โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน
ในแต่ละระดับชั้น นักเรียนในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้สึก
มีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า เมื่อทดสอบความ
สัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นเรียนกับระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองโค-สแควร์
จากตาราง ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ระดับชั้นเรียนหรืออายุของนักเรียนมีความสัมพันธ์
กับระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น ได้ผ่านการเรียนในโรงเรียนและผ่านการเรียนรู้จาก
ตัวการต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น เด็กจะค่อยเข้าสู่สภาพวุฒิภาวะ (mature) ในทุก ๆ ด้าน
จะมีการพัฒนาของความรู้สึกเกี่ยวกับความสามารถและความมีประสิทธิภาพของตนในการควบคุม
และจัดการกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั่ว ๆ ไปของเขาสูงขึ้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะรวมถึงความรู้สึก
ต่อระบบการเมืองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองด้วย การที่มีการศึกษาสูงขึ้นและมี
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น จะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง
การปกครองที่สะสมมากขึ้น และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการคิดและมีการ
กระทำทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
สูงขึ้น

ตารางที่ 16

ระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเรียน	ระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	53.97 (129)	41.42 (99)	4.61 (11)	100 (239)	3.601
กลาง	47.52 (134)	46.45 (131)	6.01 (17)	100 (282)	3.486
ต่ำ	44.19 (114)	43.80 (113)	12.01 (31)	100 (258)	3.172
เฉลี่ย	48.40 (377)	44.03 (343)	7.57 (59)	100 (779)	3.426

degree of freedom = 4

observed chi - square = 16.128

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.1424

จากตารางที่ 16 จะพิจารณาวาระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ โดยถือว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นสามารถแสดงถึงระดับสติปัญญาของนักเรียนใดส่วนหนึ่ง จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงจะมีระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.601 ขณะที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำมีคะแนนเฉลี่ย 3.486 และ 3.453 ตามลำดับ

เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองด้วย โค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่านักเรียนที่มีความแตกต่างกันในระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีความแตกต่างกันในระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าจะมีระดับความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยทั่วไปอาจเป็นเครื่องชี้ถึงระดับสติปัญญา
 ของนักเรียนได้ส่วนหนึ่ง บุคคลที่มีระดับสติปัญญา หรือ ความสามารถทางปัญญา
 (intellectual abilities) สูงมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการรับและทำความเข้าใจ
 เข้าใจ (relative receptivity) ในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกมีประสิทธิภาพ
 ทางการเมืองซึ่งเป็นบรรทัดฐานของระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีความซับซ้อน
 และมีความเป็นนามธรรมได้ดีกว่าผู้ที่มีความสามารถทางปัญญาน้อยกว่า นอกจากนี้ บุคคลที่มี
 ความสามารถทางปัญญาสูงจะสามารถรับและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
 มีความรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนเองและมีความมีประสิทธิภาพของตนเอง ดังนั้นจึงมี
 แนวโน้มที่บุคคลนั้นจะมีความรู้สึกว่าจะสามารถประสบผลสำเร็จในการเข้าเกี่ยวข้องและจัดการ
 เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองด้วย

ตารางที่ 17

ระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองจำแนกตามฐานะเศรษฐกิจสังคม

ฐานะ	ระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	52.88	43.76	3.36	100	3.4817
	(110)	(91)	(7)	(208)	
กลาง	49.31	42.66	8.03	100	3.432
	(178)	(154)	(29)	(361)	
ต่ำ	42.38	46.67	10.95	100	3.327
	(89)	(98)	(23)	(210)	
เฉลี่ย	48.40	44.03	7.57	100	3.426
	(377)	(343)	(59)	(779)	

degree of freedom = 4

observed chi-square = 7.364

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.0967

ในการวิจัยนี้พบว่า แม้จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยในระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย แต่เมื่อทำการทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แล้ว ไม่อาจสรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

การที่เด็กและเยาวชนจะสามารถสร้างหรือรับเอาบรรทัดฐานแห่งความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองไว้ได้ในระดับใดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคลนั้น เช่น เพศ ระดับความสามารถทางสติปัญญา ฯลฯ แล้ว ยังขึ้นอยู่กับแบบแผนพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่และให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็ก เช่น

บุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นแสดงออกถึงและ
 เอื้ออำนวยต่อความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเพียงใด เช่น บุคคลในครอบครัวมีความ
 สนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความตื่นตัวทางการเมือง มีการเข้าร่วมส่วนรวมทาง
 การเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ในระดับใด ฯลฯ

ในระบบการเมืองไทย ประชาชนส่วนใหญ่มีลักษณะที่หนึ่งเฉย ไม่มีความกระตือรือร้น
 ทางการเมืองนัก มีอัตราการเข้าร่วมส่วนรวมทางการเมืองต่ำ แม้ในรูปแบบพื้นฐานที่สุด เช่น
 การเลือกตั้ง เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาจากระบบการอบรมกล่อมเกลาในสภาพแวดล้อม
 เหล่านี้ น่าจะมีระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองที่ไม่สูงนัก เมื่อประกอบกับการเรียนรู้
 ที่ได้รับจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เช่น โรงเรียน สื่อมวลชน ไม่ได้เสริมให้เกิดความรู้สึก
 เข้าใจและความสนใจต่อกระบวนการและความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทำให้เด็กและเยาวชน
 ของไทยเห็นทางและไม่มีความสัมพันธ์กับระบบการเมืองมากนัก แต่สิ่งนี้อาจช่วยอธิบายถึงสิ่งที่
 ได้พบจากผลการวิจัยที่ว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีระดับ
 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูงนั่น คือ การที่นักเรียนมีระดับ
 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองค่อนข้างสูงนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางด้าน
 จิตวิทยา คือ ego strength และความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะจัดการกับโลกรอบตัว
 มากกว่าที่มาจากการเรียนรู้ทางการเมืองจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคมโดยตรง

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการศึกษาสูงถึงชั้นมัธยมศึกษาอายุอยู่ในวัยที่เรียกว่า
 เป็นเยาวชนหรือเป็นวัยรุ่น บุคคลในช่วงอายุนี้จะมีความรู้สึกว่าตนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
 มาพอสมควรแล้ว ต้องการพ้นจากความเป็นเด็กซึ่งต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้อื่น ต้องการ
 เป็นผู้ใหญ่ ไม่ต้องการอยู่ในการดูแลทุก ๆ ด้านของผู้ปกครองต่อไป เขาจะมีความรู้สึกเชื่อมั่น
 ในความคิด ความเชื่อ และความต้องการของตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
 ในการจัดการกับโลกรอบตัวในทุกแง่มุม ซึ่งเขาเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่
 ความรู้สึกเหล่านี้จะเชื่อมโยงไปถึงเรื่องของการเมือง เช่นเดียวกับเรื่องอื่น ๆ สมมติฐานนี้

น่าจะเป็นไปได้มากขึ้นสำหรับในสังคมเมืองที่มีความเป็นสมัยใหม่ เช่น สังคมในกรุงเทพฯ ซึ่งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการทำงานหาเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาดูแลเด็กในการปกครองได้อย่างใกล้ชิด เด็กจะมีความเป็นอิสระและช่วยตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อย

จากการวิจัยเรื่องความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้ใหญ่ในต่างประเทศ พบว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง คือ สามารถกระทำการอันส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจในกระบวนการทางการเมืองได้ สามารถควบคุมการทำงานของกลไกในระบบการเมืองได้ นั้น อาจมีผลมาจาก ประสิทธิภาพทางการเมืองโดยตรงของบุคคลนั้น ๆ เช่น พรรคการเมืองที่เขาสนับสนุนอยู่ขณะการเลือกตั้งนั้น การได้พบปะกับนักการเมืองและสามารถเสนอความคิดเห็นให้รับฟังได้ การที่ระบบการเมืองเปิดช่องทางให้เขามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติในประเทศไทย ประชาชนทั่วไปมีประสิทธิภาพทางการเมืองในลักษณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองนัก เช่น ถึงแก้มจะมี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่สมาชิกสภาที่ไต่ถามก็ไม่สามารถมีบทบาทควบคุมกลไกในกระบวนการทางการเมืองได้ หรือมีฉะนั้น นักการเมืองเหล่านั้นก็ได้เป็นตัวแทนความคิดเห็น ความต้องการของผู้เลือกตั้งได้ ช่องทางของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่อย่างจำกัดและเป็นไปตามรูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้น แต่สำหรับเด็กและเยาวชนมิได้มีโอกาสที่จะมีประสิทธิภาพทางการเมืองเหล่านั้นโดยตรง เขาจะรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่กำหนดขึ้นไว้เป็นหลักการและสิ่งที่ควรจะเป็นในระบบประชาธิปไตย ดังนั้นในความคิดของเขาจะยังไม่มีทัศนคติอันมาจากการสรุปจาก ประสิทธิภาพทางการเมืองในทางปฏิบัติจริง ซึ่งบุคคลในวัยผู้ใหญ่เต็มที่จะมี เยาวชนจึงมีแนวโน้มที่จะมองความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับระบบการเมืองตามอุดมคติแบบประชาธิปไตยอยู่มาก คือ ประชาชนธรรมดาเช่นตัวเขาและครอบครัวของเขาสามารถมีอิทธิพลต่อการทำงานในกระบวนการทางการเมืองและควบคุมกลไกของระบบการเมืองได้

เมื่อศึกษาถึงระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองโดยจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับตัวแปรเหล่านั้น พบว่า ระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นเรียนหรืออายุของนักเรียน และมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าจะมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าจะมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นการสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ข. และ 4 ข. แต่คัดค้านกับสมมติฐานที่ 1 ข. และ 2 ข. และ 5 ข. ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉลี่ยมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองปานกลางค่อนข้างสูง
2. เพศของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมือง กล่าวคือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
3. ระดับชั้นเรียน หรือ อายุของนักเรียนมีอิทธิพลต่อระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมือง ที่ระดับความนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นเรียนสูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าจะมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นเรียนต่ำกว่าหรืออายุน้อยกว่า
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมือง ที่ระดับความนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าจะมีระดับความรู้สึกรู้จักมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

5. ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึก
มีประสิทธิภาพทางการเมืองของนักเรียน ไม่มีความแตกต่างในระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพ
ทางการเมืองของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ต่างกัน

ความไว้วางใจทางการเมือง

ในส่วนนี้ต้องการทำการศึกษาดังความไว้วางใจทางการเมืองของนักเรียน
ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับความสนับสนุนต่อระบบการเมืองและควมมีเสถียรภาพ
ของระบบการเมืองในอนาคต ในการวิจัยนี้ได้สร้างแบบวัดระดับความไว้วางใจทางการเมือง
โดยดัดแปลงบางส่วนจากแบบสอบถามของ Survey Research Center ของมหาวิทยาลัย
มิชิแกน และ งานวิจัยของแซนดรา เคนยอน ชวาร์ท เรื่อง Patterns of Cynicism :
Differential Political Socialization among Adolescents แบบวัดนี้
อยู่ในรูปของ Rating Scale แบบ Likert

ข้อความในแบบสอบถามนี้มี 7 คำถาม ดังนี้

1. บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ สามารถไว้วางใจได้
2. รัฐบาลใช้จ่ายเงินภาษีเพื่อประโยชน์ของประชาชนเสมอ
3. บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองมักสมคบกันอย่างลับ ๆ เพื่อหลอกลวงเรา
4. ชาวเขาไม่เชื่อว่ารัฐบาลจะสามารถทำอะไรใด ๆ ได้ถูกต้องเสมอไป
5. รัฐบาลทำอะไรไปควยเจตนาที่คัดค้านประชาชนเสมอ
6. บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ เห็นแก่ตัว
และคดโกงเสมอเมื่อมีโอกาส
7. บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองส่วนใหญ่ทำงานหนัก เสียสละเพื่อประเทศชาติ

ในแต่ละข้อความ ให้ผู้ตอบระบุว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นเพียงใด เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 เห็นด้วย ไม่มีความเห็น ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 และเห็นด้วยกับข้อความที่ 1, 2, 5 และ 7 และตอบว่าไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 กับข้อความที่ 3, 4 และ 6 แสดงถึงระดับความไว้วางใจทางการเมืองสูง และจะให้เรียง
 ลำดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 จากระดับความไว้วางใจทางการเมืองต่ำสุดจนถึงระดับความ
 ไว้วางใจทางการเมืองสูงสุด แล้วนำมาคำนวณคะแนนเฉลี่ยและแยกเป็นกลุ่มที่มีระดับความ
 ไว้วางใจทางการเมืองสูง กลาง และ ต่ำ

ตารางที่ 18

ความไว้วางใจทางการเมือง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย

ข้อ	ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย
1.	บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ สามารถไว้วางใจได้	2.276
2.	รัฐบาลใช้จ่ายเงินภาษีเพื่อประโยชน์ของประชาชนเสมอ	2.714
3.	บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองมักสมคบกันอย่างลับ ๆ เพื่อหลอกลวงเรา	2.913
4.	ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่ารัฐบาลจะสามารถทำอะไรได้ถูกต้องเสมอไป	2.411
5.	รัฐบาลทำอะไรไปก็ด้วยเจตนาที่ดีต่อประชาชนเสมอ	3.064
6.	บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่น่า เชื่อถือ เห็นแก่ตัว และคคโกงอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส	2.823
7.	บุคคลในรัฐบาลและนักการเมืองส่วนใหญ่ทำงานหนัก เสียสละเพื่อประเทศชาติ	2.714
	เฉลี่ย	2.8377

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองโดยเฉลี่ยของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยของระดับ
ความไว้วางใจทางการเมืองเท่ากับ 2.8377 นักเรียนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 50.06
มีระดับความไว้วางใจทางการเมืองปานกลาง กลุ่มที่มีความไว้วางใจต่ำ มีร้อยละ
38.48 และกลุ่มที่มีระดับความไว้วางใจทางการเมืองสูง มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ
11.46

จากการวิจัยเกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมือง พบว่า โดยทั่วไป เด็กมักจะมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองค่อนข้างสูง แต่ความไว้วางใจทางการเมืองนั้นมีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงอายุวัยรุ่นและจะยังคงลดลงต่อไปเรื่อย ๆ ในวัยผู้ใหญ่ แต่ควยอัตราที่ช้ากว่าในช่วงวัยรุ่น¹ กลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัยนี้มีอายุในช่วงวัยรุ่น จึงมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับความไว้วางใจทางการเมืองที่เห็นได้ชัดพอสมควร (โปรดดูตารางแสดงระดับความไว้วางใจทางการเมืองของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน)

ในสังคมไทย ทศนคติของประชาชนทั่วไปต่อการเมืองนั้นมักเป็นไปในทางลบ ทั้งต่อสถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นกลไกของระบบการเมือง และต่อนักการเมือง ซึ่งเป็นบุคคลากรทางการเมือง ทศนคติที่ว่า "การเมืองเป็นเรื่องสกปรก" ได้ดำรงอยู่เป็นเวลานาน² เมื่อเขยถึงคำว่า "การเมือง" มีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่จะคิดถึงสิ่งไม่ดีต่าง ๆ เช่น การแก่งแย่ง อำนาจอย่างปราศจากความปราณี การหลอกลวง ฉ้อฉล การโกหกตลวง แผลง การกระทำที่ไม่มีเหตุผล ความยุ่งยากสับสนวุ่นวาย ฯลฯ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นความจริงที่เห็นได้จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในระบบการเมืองไทย นอกจากนี้ในระบบการเมืองไทย การตัดสินใจดำเนินงานของรัฐบาลและปฏิกิริยาที่รัฐบาลมีต่อข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในสังคมมักจะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพในสายตาของประชาชน ซึ่งจะไค่กล่าวถึงในหัวข้อต่อไปนั้น ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น ไว้วางใจต่อระบบการเมืองโดยรวม ต่อองค์กรทางการเมือง และต่อตัวนักการเมืองโดยเฉพาะ และถ้าพิจารณาประกอบกับลักษณะพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยที่มีความเป็นปัจเจกชนนิยมสูง ไม่ชอบการรวมกลุ่มและมีความไว้วางใจต่อกันต่ำโดยพื้นฐาน ย่อมทำให้คนไทยโดยทั่วไปมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองค่อนข้างต่ำ และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองจากตัวการในสังคมที่มีระดับความไว้วางใจ

¹ Sandra K. Schwartz, Op.Cit., p.

² ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองคืออะไร (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ และวันเดือนปีที่พิมพ์), หน้า 1.

ทางการเมืองต่ำเช่นนี้ ย่อมไม่สามารถมีความรู้สึกไว้วางใจทางการเมืองสูงนัก ซึ่งแตกต่างจากในประเทศที่ระบบการเมืองสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีพื้นฐานทางสังคมและจิตวิทยาในลักษณะที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันสูง ตลอดจนมีทัศนคติต่อการเมืองในทางที่ดี

ตารางที่ 19
ระดับความไว้วางใจทางการเมือง จำแนกตามเพศ

เพศ	ระดับความไว้วางใจทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ชาย	13.11 (56)	53.39 (228)	33.49 (143)	100 (427)	2.9285
หญิง	9.43 (33)	46.00 (161)	44.57 (156)	100 (350)	2.7634
เฉลี่ย	11.46 (89)	50.06 (389)	38.48 (299)	100 (777)	2.8377

degree of freedom = 2

observed chi-square = 10.521

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 5.991

cc. = 0.1154

เมื่อพิจารณาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของนักเรียนโดยจำแนกตามเพศพบว่า เพศของนักเรียนมีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยเฉลี่ยแล้วทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีระดับความไว้วางใจทางการเมืองสูงกว่านักเรียนหญิง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.928 และ 2.763 ตามลำดับ

ตารางที่ 20
ระดับความไว้วางใจทางการเมือง จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ชั้นเรียน	ระดับความไว้วางใจทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ม.1	21.02 (29)	50.72 (70)	28.26 (36)	100 (135)	2.948
ม.2	13.01 (16)	59.35 (73)	27.64 (34)	100 (123)	2.853
ม.3	10.35 (9)	52.87 (46)	36.78 (32)	100 (87)	2.678
ม.ศ.3	11.68 (25)	46.73 (100)	41.59 (89)	100 (214)	2.649
ม.ศ.4	3.92 (4)	56.86 (58)	39.22 (40)	100 (102)	2.578
ม.ศ.5	5.08 (6)	37.29 (44)	57.60 (68)	100 (118)	2.381
เฉลี่ย	11.43 (89)	50.19 (391)	38.38 (299)	100 (779)	2.837

degree of freedom = 10

observed chi-square = 50.060

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 18.307

cc. = 0.2457

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกัน หรือมีอายุแตกต่างกัน จะมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองต่างกัน โดยทำการทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นักเรียนในระดับชั้นเรียนต่ำกว่าจะมีระดับความไว้วางใจทางการเมืองสูงกว่านักเรียนในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่า โดยสามารถพิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละชั้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศหลายผลงาน ซึ่งตั้งเป็นสมมติฐานและมีคำอธิบายดังนี้ เด็กในวัยก่อนวัยรุ่นหรือยังมีอายุน้อยมีแนวโน้มที่จะประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งรวมทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองไปในทางบวก ความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจสิ่งที่ เป็นสาระความเป็นจริงยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ดังนั้นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินสิ่งต่าง ๆ จึงมักจะเป็นความรู้สึกทางอารมณ์มากกว่าความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ อย่างมีเหตุผลและมักมีลักษณะเป็นอุดมคติ (idealization) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในด้านอายุ มีการสะสมประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมทั้งจากการเรียนโดยตรงและโดยอ้อมมีมากขึ้น มีการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และการแยกแยะด้วยเหตุผล ซึ่งทำให้การประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ เป็นไปโดยพื้นฐานแห่งสาระความเป็นจริงมากขึ้น เขาจะมองรัฐบาลและผู้มีอำนาจทางการเมืองในลักษณะซึ่งเป็นอุดมคติลดลง สามารถแยกแยะข้อดีข้อเสียของบุคคลและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ ดังนั้นความรู้สึกไว้วางใจ เชื่อมั่นด้วยความรู้สึกทางอารมณ์แต่อย่างเดียวนั้นจะลดลงเรื่อย ๆ และถ้าระบบการเมืองนั้นมีปัญหาในด้านความชอบธรรมและความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย ก็จะทำให้สมาชิกในระบบการเมืองนั้นลดความไว้วางใจลงเรื่อย ๆ ขณะที่อายุมากขึ้น และมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ตารางที่ 21
ระดับความไว้วางใจทางการเมือง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเรียน	ระดับความไว้วางใจทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	14.20 (14)	51.46 (123)	34.31 (82)	100 (239)	2.771
กลาง	11.35 (32)	50.71 (143)	37.94 (107)	100 (282)	2.896
ต่ำ	8.91 (23)	48.45 (125)	42.64 (110)	100 (258)	2.612
เฉลี่ย	11.43 (89)	50.19 (391)	38.38 (299)	100 (779)	2.837

degree of freedom = 4

observed chi-square = 5.621

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.0846

เมื่อจำแนกระดับความไว้วางใจทางการเมืองตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า
ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับความไว้วางใจทางการเมือง
โดยการทดสอบ ไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 22

ระดับความไว้วางใจทางการเมือง จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคม

ฐานะ	ระดับความไว้วางใจทางการเมือง			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	8.65 (18)	54.30 (113)	37.07 (77)	100 (208)	2.873
กลาง	10.80 (39)	46.81 (169)	42.38 (153)	100 (361)	2.4436
ต่ำ	15.24 (32)	51.90 (109)	32.86 (69)	100 (210)	2.790
เฉลี่ย	11.43 (89)	50.19 (391)	38.38 (299)	100 (779)	2.837

degree of freedom = 4

observed chi-square = 7.479

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.0975

จากผลการวิจัยพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวของนักเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความไว้วางใจทางการเมือง ไม่มีความแตกต่างกันในระดับความไว้วางใจทางการเมืองระหว่างนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน

ความไว้วางใจทางการเมือง นอกจากจะพิจารณาได้จากทัศนคติในเชิงประเมินค่าต่อระบบการเมืองและผู้ใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงแล้ว อาจพิจารณาได้จากความมีประสิทธิภาพและความชอบธรรมของระบบการเมืองในความคิดเห็นของสมาชิกในระบบการเมืองนั้นได้

ตามแนวความคิดของ ลิปเซท อธิบายว่า ความมีประสิทธิภาพ (effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติจริง (actual performance) ของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ระบบนั้นจะสามารถสร้างผลงาน คือ การปฏิบัติหน้าที่อันเป็นหน้าที่พื้นฐานของรัฐ ในความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ได้แค่ไหน ส่วนความชอบธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากความสามารถของระบบในการก่อให้เกิดความเชื่อในบรรดาสมาชิกของระบบการเมืองว่าสถาบันทางการเมืองที่มีอยู่นั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดแล้ว

ถ้าพิจารณาในแง่ความมีเสถียรภาพของระบบการเมือง แม้ว่าในระยะสั้นระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพสูง แต่ขาดความชอบธรรม เช่น รัฐบาลอาณานิคมจะมีเสถียรภาพต่ำกว่าระบบที่มีความชอบธรรมสูง แต่ประสิทธิภาพต่ำกว่า แต่ในระยะยาวความมีประสิทธิภาพที่ต่อเนื่องเป็นเวลานาน ก็สามารถทำให้ระบบการเมืองนั้นมีความชอบธรรมขึ้นได้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพของรัฐบาล หรือ ระบบการเมืองจะเป็นสิ่งที่ชี้ถึง ความพอใจ ความไว้วางใจ ความสนับสนุนต่อระบบการเมือง รวมทั้งเสถียรภาพของระบบการเมืองนั้น ๆ ด้วย

ในการวิจัยนี้ ได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อความมีประสิทธิภาพของรัฐบาลในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ 14 หน้าที่ เป็นแบบสอบถามแบบ rating scale ของ Likert โดยให้ผู้ตอบว่า รัฐบาลปัจจุบันได้ทำหน้าที่แต่ละหน้าที่นั้น

¹Seymour M. Lipset, Political Man (London : Heinemann 1969)

อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด มีประสิทธิภาพมาก มีประสิทธิภาพค่อนข้างมาก มีประสิทธิภาพบ้าง
 เกือบไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีประสิทธิภาพเลย และไค้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1
 ตามลำดับ เพื่อนำมาคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยและรวมคะแนนเพื่อแยกเป็นกลุ่มที่มีความเห็นว่
 การปฏิบัติงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ สูง กลาง และ ต่ำ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขต
 กรุงเทพมหานครต่อประสิทธิภาพของรัฐบาลโดยเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่
 รัฐบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพปานกลาง ค้ยคะแนนเฉลี่ย
 2.723 นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่ รัฐบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
 พอควร (ร้อยละ 54.05 ของกลุ่มตัวอย่าง) กลุ่มที่เห็นว่มีประสิทธิภาพต่ำ มีจำนวนร้อยละ
 34.23 และกลุ่มที่เห็นว่ รัฐบาลสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงมีเพียงร้อยละ
 11.72

ตารางที่ 23
ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย

ข้อ	ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย
1.	ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น	2.338
2.	ป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้าย	2.578
3.	ทำให้ทุกคนที่ต้องการทำงานมีงานทำ	2.356
4.	เปิดโอกาสให้ทุกคนพูดและเขียนตามความคิด โดยไม่ต้องหวั่นเกรง ต่อการถูกคุกคามจากผู้ที่ไม่เห็นด้วย	2.363
5.	แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งกับประเทศอื่นโดยสันติ	3.402
6.	ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน	2.706
7.	จัดตั้งศาลยุติธรรมเพื่อขจัดความขัดแย้งระหว่างบุคคล	2.951
8.	จัดให้มีโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอย่างเพียงพอ	2.919
9.	จัดให้มีการเลือกตั้งในระยะเวลาที่สม่ำเสมอ	2.543
10.	ให้การเลี้ยงดูประชาชนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้	2.562
11.	จัดบริการรถเมล์ น้ำประปา ไฟฟ้า อย่างเพียงพอ	2.633
12.	พัฒนากำลังทหารและกองทัพให้เข้มแข็ง	3.392
13.	ควบคุมราคาสินค้าและควบคุมไม่ให้เกิดการกักตุนสินค้า	2.222
14.	ผลิตสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพมาจำหน่ายแก่ประชาชน	2.997
เฉลี่ย		2.711

ตารางที่ 24
 ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล จำแนกตามเพศ

เพศ	ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ชาย	11.01 (47)	58.55 (250)	30.44 (130)	100 (427)	2.794
หญิง	12.57 (44)	48.57 (170)	38.86 (136)	100 (350)	2.512
เฉลี่ย	11.72 (91)	54.05 (420)	34.23 (266)	100 (777)	2.711

degree of freedom = 2

observed chi-square = 7.918

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 5.991

cc. = 0.1003

จากตารางที่ 24 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาลแตกต่างกันเล็กน้อย โดยการทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นักเรียนชายโดยคะแนนเฉลี่ยมีความคิดเห็นว่ารัฐบาลมีประสิทธิภาพสูงกว่าในความคิดเห็นของนักเรียนหญิงเล็กน้อย ด้วยคะแนนเฉลี่ย 2.794 และ 2.512 ตามลำดับ

ตารางที่ 25

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล จำแนกตามชั้นเรียน

ชั้นเรียน	ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
ม.1	23.91 (33)	46.38 (62)	29.71 (41)	100 (135)	2.970
ม.2	19.51 (24)	56.91 (70)	28.58 (29)	100 (123)	2.959
ม.3	13.79 (12)	59.77 (52)	26.44 (23)	100 (87)	2.874
ม.ศ.3	4.67 (10)	57.94 (124)	37.38 (80)	99.99 (214)	2.645
ม.ศ.4	7.84 (8)	52.94 (54)	39.22 (40)	100 (102)	2.673
ม.ศ.5	3.39 (4)	47.46 (56)	49.15 (58)	100 (118)	2.508
เฉลี่ย	11.68 (91)	53.92 (422)	34.4 (266)	100 (779)	2.712

degree of freedom = 10

observed chi-square = 62.107

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 18.307

cc. = 0.2717

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล โดยจำแนกตามชั้นเรียน ได้พบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็นของนักเรียนในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ กัน กล่าวคือ นักเรียนในระดับชั้นเรียนสูงกว่าจะประเมินว่ารัฐบาลมีประสิทธิภาพค่านักเรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่ำกว่า ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน เมื่อทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ระดับชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล

ตารางที่ 26

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเรียน	ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	10.58 (52)	54.33 (113)	35.09 (73)	100 (208)	2.736
กลาง	12.47 (45)	52.91 (191)	34.62 (125)	100 (361)	2.699
ต่ำ	11.43 (24)	56.19 (118)	32.38 (68)	100 (210)	2.706
เฉลี่ย	11.68 (91)	54.17 (422)	34.15 (266)	100 (779)	2.711

degree of freedom = 4

observed chi-square = 0.954

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.0349

จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล โดยการทดสอบด้วย ไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 27

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล จำแนกตามฐานะเศรษฐกิจสังคม

ฐานะ	ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล			รวม	คะแนนเฉลี่ย
	สูง	กลาง	ต่ำ		
สูง	9.62 (23)	57.74 (138)	32.64 (78)	100 (239)	2.775
กลาง	16.67 (47)	52.13 (147)	31.20 (88)	100 (282)	2.885
ต่ำ	8.14 (21)	53.10 (137)	38.76 (100)	100 (258)	2.681
เฉลี่ย	11.68 (91)	54.17 (422)	34.15 (266)	100 (779)	2.784

degree of freedom = 4

observed chi-square = 8.952

expected chi-square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 = 9.488

cc. = 0.1065

พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาลเช่นกัน โดยการทดสอบด้วยไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่างกัน ไม่ได้มีความแตกต่างในความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรัฐบาล ด้วย